

Datum van
inontvangstneming

:

19/07/2023

Zaak C-320/23**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

24 mei 2023

Verwijzende rechter:

Handelsgericht Wien (Oostenrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

23 mei 2023

Verzoekende partij:

DocLX Travel Events GmbH

Verwerende partij:

Bundesarbeiterkammer

[OMISSIS]

Het Handelsgericht Wien (handelsrechter Wenen) heeft als rechter in hoger beroep [OMISSIS] in het geding tussen verzoekster **Bundesarbeiterkammer**, 1040 Wenen, [OMISSIS] en verweerster, **DocLX Travel Events GmbH**, 1010 Wenen, [OMISSIS] vanwege een bedrag van 407,80 EUR, op het hoger beroep van verweerster tegen het vonnis van het Bezirksgericht Wien (rechter in eerste aanleg Wenen) van 4 januari 2023, [OMISSIS] de volgende

b e s l i s s i n g

gegeven:

I. Aan het Hof van Justitie van de Europese Unie worden overeenkomstig artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) de volgende vragen gesteld over artikel 12 („Beëindiging van de pakketreisovereenkomst en recht van herroeping vóór het begin van de pakketreis”) van richtlijn (EU) 2015/2302 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende pakketreizen en gekoppelde reisarrangementen, houdende wijziging van verordening (EG) nr. 2006/2004 en

van richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad, en tot intrekking van richtlijn 90/314/EEG van de Raad (hierna: „**richtlijn**”):

1) Moeten de redelijkheid en dus de hoogte van de beëindigingsvergoeding worden getoetst naar het tijdstip van het aanbod van de organisator, de sluiting van de pakketreisovereenkomst, de beëindiging door de reiziger of het geplande einde van de reis dan wel naar een ander tijdstip?

2) Moeten de redelijkheid en dus de hoogte van de beëindigingsvergoeding worden getoetst aan de hand van een zakelijke bedrijfseconomische juiste berekening of aan de hand van andere criteria, bijvoorbeeld een forfaitaire schatting op basis van een percentage van de reissom?

3) Moet artikel 12 van richtlijn (EU) 2015/2302 aldus worden uitgelegd dat de organisator in het geval waarin een onredelijk hoge beëindigingsvergoeding is overeengekomen in de pakketreisovereenkomst, nog steeds recht heeft op betaling van een beëindigingsvergoeding die passend is (in de zin van de antwoorden op de eerste en de tweede vraag) of heeft hij nog slechts recht op een beëindigingsvergoeding die concreet moet worden berekend op basis van het daadwerkelijke nadeel van de organisator dan wel heeft hij in het geheel geen recht meer op een beëindigingvergoeding?

4) Kan bij de beoordeling of de beëindigingsvergoeding passend is, met name wanneer deze is overeengekomen als een forfaitair bedrag, het nationale recht worden toegepast ingeval dat recht het mogelijk maakt dat het bedrag naar goeddunken van de rechter wordt vastgesteld indien de procedurekosten naar verwachting onevenredig hoog zullen zijn?

II. [omissis] [schorsing van de procedure]

M o t i v e r i n g :

I. Feiten:

In november 2020 boekte de consumente bij verweerster een „X-Jam Matura reis” in Kroatië op het schiereiland Laterna voor de reisperiode 25 juni tot 1 juli 2022. Punt 7. van de overeengekomen boekingsvoorwaarden luidt:

„Herroepingsrecht van de reiziger vóór begin van de reis

Volgens § 10, lid 1, PRG (wet op pakketreizen) heeft de reiziger het recht om de overeenkomst te allen tijde voor aanvang van de pakketreis te ontbinden tegen betaling van een gestandaardiseerde schadevergoeding.

Naast de vaste administratiekosten (punt 3) worden de volgende passende schadevergoedingen overeengekomen, die worden berekend op basis van het

tijdsinterval tussen de beëindiging en het overeengekomen begin van de pakketreis:

tot 30 dagen voor aanvang van de reis 40 %

[...]

van de overeengekomen reissom.”

In september 2021 verklaarde de consumente de reisovereenkomst te willen beëindigen; middels de annuleringsfactuur van verweerster van 13 september 2021 werd een bedrag van 464,80 EUR in rekening gebracht, waarvan 378,80 EUR annuleringskosten en 29,00 EUR administratiekosten.

De consumente betaalde dit bedrag onder voorbehoud en droeg haar vorderingen tot terugvordering over aan verzoekster.

II. Argumenten van partijen:

Verzoekster vordert terugbetaling van de annuleringskosten en de administratiekosten, te weten 407,80 EUR, vermeerderd met rente. De overeengekomen annuleringskosten en de administratiekosten zijn volgens haar nietig met het oog op § 10 Pauschalreisegesetz (wet op pakketreizen; hierna: „PRG”) en § 879, lid 3, Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (burgerlijk wetboek van Oostenrijk; hierna: „ABGB”) alsmede § 6c Konsumentenschutzgesetz (wet op de consumentenbescherming; hierna: „KSchG”), met name omdat de „X-Jam Matura reis” in 2022 volledig was volgeboekt. Verweerster heeft helemaal geen schade geleden. De administratiekosten zijn volgens verzoekster onredelijk hoog en zeer nadelig.

Verweerster heeft de vordering uitvoerig betwist.

III. Verloop van de procedure tot dusver:

Het Bezirksgericht für Handelssachen Wien heeft de vordering in haar geheel toegewezen in zijn vonnis van 4 januari 2023. Het verklaarde in juridische bewoordingen dat de aangehaalde annuleringsovereenkomst niet toelaatbaar was. Er wordt geen onderscheid gemaakt of de reis een jaar van tevoren wordt geannuleerd of slechts iets meer dan een maand van tevoren. Evenmin wordt rekening gehouden met het feit dat verweerster feitelijk reizen had doorverkocht via haar wachtlijst, waarbij de kans hierop groter was bij annuleringen in het jaar voorafgaand aan de reis dan na de jaarwisseling. In feite heeft verweerster op grond van deze bepaling annuleringskosten in rekening gebracht, ook al had zij als gevolg van de wederverkoop helemaal geen schade geleden. Door de gemaakte afspraken werd niet gewaarborgd dat de schadevergoeding overeenstemde met de prijs van de pakketreis min de kostenbesparingen of inkomsten uit alternatief

gebruik van de reisdiensten. Daarom moet deze bepaling volgens de rechter als zeer nadelig in de zin van § 879, lid 3, ABGB worden beschouwd en is zij ook in strijd met § 10 PRG. Verder stelde de rechter in eerste aanleg dat een vermindering van niet-onderhandelde oneerlijke bedingen met behoud van geldigheid in een individuele procedure over een consumententransactie niet meer mogelijk was, waardoor de vraag naar een gerechtelijke matiging van de overeengekomen annuleringsvergoeding niet meer aan de orde was.

Omdat de verwerende organisator helemaal geen schade had geleden, kon deze zijn vordering niet baseren op § 10, lid 1, vierde zin, PRG.

Tegen deze uitspraak heeft verweerster hoger beroep ingesteld bij het Handelsgericht Wien.

IV. Hoger beroep:

[OMISSIS] [procedurele opmerkingen]

Als ontvankelijke middelen noemt verzoekster in hoger beroep tekortkomingen in de procedure, onjuiste feitelijke vaststellingen als gevolg van een onjuiste beoordeling van bewijsmateriaal en een onjuiste juridische beoordeling. Zij betoogt onder meer dat bij de beoordeling of de beëindigingsvergoeding passend is, rekening moet worden gehouden met het tijdstip waarop de overeenkomst is gesloten.

In haar antwoord op het hoger beroep verdedigt verzoekster het juridische oordeel van de rechter in eerste aanleg en voert ook ontvankelijk aan dat de rechter in eerste aanleg onjuiste feiten heeft vastgesteld als gevolg van een onjuiste beoordeling van het bewijsmateriaal.

V. Prejudiciële vragen:

Algemeen:

In dit geval heeft de consumente de pakketreisovereenkomst niet beëindigd om een van de in artikel 12, lid 2, van de richtlijn genoemde redenen.

Artikel 12, lid 1, van de richtlijn luidt als volgt:

„Beëindiging van de pakketreisovereenkomst en recht van herroeping vóór het begin van de pakketreis

De lidstaten zorgen ervoor dat de reiziger vóór het begin van de pakketreis de pakketreisovereenkomst te allen tijde kan beëindigen. Bij beëindiging van de pakketreisovereenkomst door de reiziger uit hoofde van dit lid kan de reiziger worden verplicht tot betaling van een passende en gerechtvaardigde beëindigingsvergoeding aan de organisator. In de pakketreisovereenkomst kunnen

redelijke gestandaardiseerde beëindigingsvergoedingen worden bepaald op basis van het tijdstip van de beëindiging vóór het begin van de pakketreis en de verwachte kostenbesparingen en inkomsten uit alternatief gebruik van de reisdiensten. Indien er geen gestandaardiseerde beëindigingsvergoedingen zijn vastgesteld, stemt het bedrag van de beëindigingsvergoeding overeen met de prijs van de pakketreis minus de kostenbesparingen en inkomsten uit alternatief gebruik van de reisdiensten. Indien de reiziger hierom verzoekt, verstrekt de organisator een verantwoording van het bedrag van de beëindigingsvergoedingen.”

Ter omzetting van deze richtlijn werd in Oostenrijk de federale wet betreffende pakketreizen en gekoppelde reisarrangementen (PRG) uitgevaardigd, waarvan § 10, lid 1, bepaalt:

„Beëindiging van de pakketreisovereenkomst voorafgaand aan de inwerkingtreding van de pakketreiswet

De reiziger kan op elk moment voor begin van de pakketreis zonder opgaaf van redenen de pakketreisovereenkomst beëindigen. Bij beëindiging van de pakketreisovereenkomst door de reiziger uit hoofde van dit lid kan de reiziger worden verplicht tot betaling van een passende en gerechtvaardigde schadevergoeding aan de organisator. In de pakketreisovereenkomst kunnen passende gestandaardiseerde schadevergoedingen worden vastgelegd op basis van het tijdstip van de beëindiging en het voorziene begin van de pakketreis alsmede de verwachte kostenbesparingen en inkomsten uit alternatief gebruik van de reisdiensten. Indien geen gestandaardiseerde schadevergoeding in de overeenkomst werd vastgelegd, dient de schadevergoeding overeen te stemmen met de prijs van de pakketreis min de kostenbesparingen en inkomsten uit alternatief gebruik van de reisdiensten. Indien de reiziger hierom verzoekt, verstrekt de organisator een verantwoording van het bedrag van de schadevergoeding.”

De wet inzake gerechtelijke procedures in burgerlijke geschillen (Zivilprozessordnung (wetboek van burgerlijke rechtsvordering); hierna: ZPO) is van toepassing op de onderhavige procedure. § 273, lid 1, daarvan bepaalt:

„Indien vaststaat dat een partij recht heeft op een schadevergoeding of op rente, of een andere aanspraak geldend kan maken, maar het bewijs van het litigieuze bedrag van de te vergoeden schade, van de rente of de aanspraak niet kan worden geleverd, of enkel met onevenredige moeilijkheden, kan het gerecht, op verzoek of ambtshalve, dit bedrag vaststellen naar eigen overtuiging, zelfs zonder het door de partij voorgestelde bewijs in overweging te nemen. De bepaling van het bedrag kan worden voorafgegaan door de ondervraging onder ede van een van de partijen betreffende de voor de bepaling van het bedrag relevante omstandigheden.”

Volgens overweging 31 van de richtlijn dienen reizigers in staat te zijn de pakketreisovereenkomst vóór het begin van de pakketreis te allen tijde te

beëindigen tegen betaling van een passende en gerechtvaardigde beëindigingsvergoeding, rekening houdend met te verwachten kostenbesparingen en inkomsten uit alternatief gebruik van de reisdiensten.

Op basis van het VWEU, in het bijzonder artikel 114, werd een uniforme, volledig geharmoniseerde, uitputtende regeling opgesteld met betrekking tot het recht inzake pakketreizen (artikelen 1 en 4 van de richtlijn).

Het antwoord op de door de rechter in hoger beroep gestelde vragen is van essentieel belang voor de uitkomst van de aanhangige zaak. De onderhavige rechter in hoger beroep is niet op de hoogte van enige rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie over de uitlegging van artikel 12, lid 1, van de richtlijn in de aangegeven zin. Zaak C-287/21 (verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend door het Landesgericht Salzburg) is doorgehaald.

Eerste vraag:

In de onderhavige zaak liggen er lange perioden tussen het aanbod om een pakketreisovereenkomst te sluiten (zomer 2020), de boeking (november 2020), de annulering (september 2021) en de reisperiode (zomer 2022). De richtlijn maakt niet duidelijk met welke van deze tijdstippen rekening moet worden gehouden.

Tweede vraag:

Over het algemeen wordt in het reisrecht het bedrag van de beëindigingsvergoeding („annuleringskosten”) bepaald als een gestandaardiseerd bedrag op basis van een percentage van de reissom, afhankelijk van het tijdstip van de annulering door de reiziger. Een exacte bedrijfseconomische berekening wordt niet gebruikt in het zakelijk verkeer.

Er bestaat nog geen nationale rechtspraak in hoogste instantie over deze vraag. Het Duitse BGH (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken) zal wat betreft de bepaling van het bedrag van de beëindigingsvergoeding waarschijnlijk uitgaan van een bedrijfseconomische berekening op basis van de laatste drie boekjaren [OMISSIS]. Het ontkent het recht van de reiziger op informatie en gaat ervan uit dat een stelplicht en bewijslast rust op de organisator [OMISSIS].

Derde vraag:

In zijn arrest van 8 december 2022 in zaak C-625/21 heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten aldus moeten worden uitgelegd dat wanneer een clause inzake schadevergoeding in een verkoopovereenkomst als oneerlijk is aangemerkt en bijgevolg nietig is verklaard en de overeenkomst niettemin kan voortbestaan zonder dat beding, zij zich ertegen verzetten dat de beroepsverkoper die dit beding heeft opgelegd, in het kader van een vordering tot schadevergoeding die uitsluitend gebaseerd is op een bepaling van aanvullend

recht waarin het nationale verbintenissenrecht voorziet, aanspraak kan maken op vergoeding van de schade zoals daarin wordt voorzien in de bepaling die toepasselijk zou zijn geweest bij het ontbreken van dat oneerlijke beding.

Of dit arrest ook relevant is voor de uitlegging van artikel 12, lid 1, van de richtlijn, in het bijzonder voor de geldigheid van de laatste volzin ervan in verhouding tot de voorgaande volzinnen, kan de verwijzende rechter zelf niet onomstotelijk beantwoorden, met name omdat er lange perioden zijn verstreken tussen het aanbod om een pakketreisovereenkomst te sluiten (zomer 2020), de boeking (november 2020) en de annulering (september 2021).

Vierde vraag:

Wetten moeten doeltreffend worden uitgelegd en de richtlijn heet tot doel bij te dragen tot een hoog niveau van consumentenbescherming (overweging 51). Volgens de verwijzende rechter omvat dit ook een doeltreffende afdwingbaarheid van rechten, waarvan de gemiddelde kosten in een redelijke verhouding moeten staan tot het bedrag in geschil. Zie in deze zin ook de overwegingen (met name 7) van verordening (EG) nr. 861/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 11 juli 2007 tot vaststelling van een Europese procedure voor geringe vorderingen.

In rechtszaken over schadeclaims of andere vorderingen kan het voor de eiser erg moeilijk zijn om het bedrag van de vordering te bewijzen. Volgens de aangehaalde nationale procedurele bepaling van § 273 ZPO wordt de eiser in dit opzicht bevoordeeld als hij het bestaan van de vordering heeft bewezen volgens de strikte regels van de bewijsprocedure. De aan de procesvoering verbonden kosten voor de vaststelling van het bedrag moeten binnen redelijke grenzen blijven en de afdwingbaarheid van de vordering van de eiser, die op zichzelf gerechtvaardigd is, mag niet onnodig worden vertraagd. Als het bewijs van het bedrag van de vordering helemaal niet of slechts met onevenredige moeite kan worden geleverd, biedt deze bepaling de rechter dus de mogelijkheid het litigieuze bedrag ambtshalve of op verzoek naar eigen vrije overtuiging vast te stellen. In dat geval is de rechter dus vrijgesteld van het bewijzen van de feiten die bepalend zijn voor het bedrag van de vordering, en kan hij dus ook de bewijsverzoeken van partijen op dit punt afwijzen. Deze bepaling ontslaat de eiser niet van zijn stelplicht en ook niet van de verplichting de vordering in zijn memorie van eis te specificeren [OMISSIS].

De verwijzende rechter zou deze nationale procedurele bepaling willen toepassen, ook omdat zowel de reiziger als de organisator belang zullen hebben bij een doeltreffende, goedkope en snelle beslechting van het geschil. De richtlijn kan echter ook anders worden opgevat.

6. Verplichting tot prejudiciële verwijzing met schorsing:

[OMISSIS] [schorsing van de procedure]

Handelsgericht Wien
[OMISSIS] Wenen, [OMISSIS]
23 mei 2023
[OMISSIS]